

Volksnamen van en gezegden over de Grauwe Klauwier in Nederland

Pierre Maréchal

Bonte Klepper (Binsbergen & Mooij 1975)
Bremspelder (mededeling H. Blok 8 april 1991)
Bruine Dorendraaijer (Binsbergen & Mooij 1975)
Bruine Doordraaijer in Groningen (Schlegel 1854-1858)
Dorendraaijer in Groningen (Buekers 1922)
Doorandraaijer in Zeeuwsch-Vlaanderen (Rogiers 1987)
Gewone Klaauwier (in Groningen mededeling H. Blok 8 april 1991)
Grijze Klaauwier (in Groningen mededeling H. Blok 8 april 1991)
Haakklaauwier in Noord-Brabant (mededeling H. Blok, 12 januari 1993)
Judas (Thijssse 1938)
Kaïn (Thijssse 1938, Lam 1982)
Kaïn Judas
Klaauwier
Kleine Valk in Groningen (Schlegel 1854-1858)
Môrdaekster (Tolman zij)
Middelste Klapekster in Limburg (Buekers 1922)
Moordenaar (Thijssse 1938, Lam 1982)
Negendoder (Schlegel 1854-1858)
Neegndoder in Groningen (Boekema, Glas & Hulscher 1983)
Reade Wirger in Friesland (Eykmán et al 1937)
Reade Wurger in Friesland (Van der Ploeg et al 1979)
Rode Tuinvalk in Groningen (Schlegel 1854-1858)
Rode Wurger in Friesland (Buekers 1922)
Schaapekster (Binsbergen & Mooij 1975)
Schataakster (Schlegel 1854-1858)
Schatekster in Drenthe (Eykmán et al 1937)
Schatekster in Friesland (Eykmán et al 1937)
Spietser (mededeling H. Blok 8 april 1991)
Steenekster (Eykmán et al 1937)
Toenekster in Zuid-Groningen (Zwart 1918)
Tuinekster in Woudenberg (U.) (Eykmán et al 1937)
Veldklaauwier (Wigman 1917)
Verrader (Thijssse 1938, Lam 1982)
Vinkenbijter in Groningen (Schlegel 1854-1858)
Vinkendraaijer (mededeling H. Blok, 8 april 1991)
Vinkevaalke (in Groningen, mededeling H. Blok, 8 april 1991)
Wirger in Friesland (Eykmán et al 1937)
Wurger in Friesland (Van der Ploeg 1979)
Wurgert in Friesland (Eykmán et al 1937)
Wielewaal op Texel (Drijver 1934)
Wreeddaard (Thijssse 1938, Lam 1982)

Uit een liedje van Van Lennep of Westerman '(-)
*Ziet gij dien vogel niet in 't heggebolwerk
duiken? Hij spaart en steekt, verzaad, zijn roef op 't
scherp der struiken, Die slimme, vlugge veld-
klaauwier!* (-)' (Wigman 1917).

Bij valkeniers wordt (werd) de Grauwe Klauwier gebruikt bij het vangen van valken. De vogel
Het Vogeljaar 41 (1993) 1

Uit de vele volksnamen die van de Grauwe Klauwier bekend zijn, blijkt dat de vogel goed bekend was onder de bevolking.
Foto: H. Bokhorst.

werd door hen genoemd: Hang-werck, Handwerk en ook wel Clavier (Swaen 1937). Vaak worden (werden) deze benamingen gebruikt voor de Klapekster (*Lanius excubitor*).

Ten slotte, een verklaring voor de benaming Negendoder. In het Duits 'Neuntöter' genoemd. De verwijzing naar het getal negen stamt uit het oude volksgeloof. Men geloofde dat de Grauwe Klauwier pas na het doden van negen jonge vogels ophield met het vangen van vogels (Braesz 1909).

Blok (1988) geeft twee verklaringen voor het woord klauwier: 1) (het maken van een draaiende beweging), 2) het toeslaan met de klauwen. Hij voegt er aan toe (mededeling H. Blok, 12 januari 1993) dat een andere opvatting uitgaat van 'klauw' = haak, zijnde de haaksnavel waarmee de prooi wordt gedood (vaak nadat deze met de klauwen is gegrepen). Daaruit zou moeten worden afgeleid dat het verwijst naar het door de Grauwe Klauwier vele malen meer dieren doden dan door hem werkelijk worden opgegeten.

Met dank aan Hans van Berkel, Henk Blok en Jaap Taapken voor hun aanvullende bijdragen bij het tot stand komen van deze lijst van volksnamen.

■ Pierre Maréchal, postbus 1187, 5602 BD Eindhoven.